

Аграрне право

УДК 349.4 (477)

Покальчук Михайло Юрійович

*кандидат юридичних наук,
асистент кафедри земельного та аграрного права
Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого*

Покальчук Михаил Юрьевич

*кандидат юридических наук,
ассистент кафедры земельного и аграрного права
Национальный юридический университет имени Ярослава Мудрого*

Pokalchuk Mykhailo

*PhD, Assistant of the Department of Land and Agrarian Law
Yaroslav Mudryi National Law University*

Мітько Михайло Васильович

*студент
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого*

Митько Михаил Васильевич

*студент
Национального юридического университета имени Ярослава Мудрого*

Mitko Mykhailo

*Student of the
Yaroslav Mudryi National Law University*

Стрижак Радіон Олегович

*студент
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого*

Стрижак Радион Олегович

*студент
Национального юридического университета имени Ярослава Мудрого*

Strizhak Radion

Student of the

Yaroslav Mudryi National Law University

**ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ ЗЕРНА В УКРАЇНІ: СУЧАСНИЙ
СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ**

**ПРАВОВАЯ РЕГЛАМЕНТАЦИЯ РЫНКА ЗЕРНА В УКРАИНЕ:
СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ
LEGAL REGULATION OF THE GRAIN MARKET IN UKRAINE:
CURRENT STATE AND DEVELOPMENT PROSPECTS**

Анотація. У статті розглядаються різні рівні нормативно-правового регулювання ринку зерна в Україні та за її межами, тобто експорт зерна в інші країни. Йдеться саме про нормативно-правові акти різної юридичної сили: починаючи від підзаконних нормативно-правових актів і закінчуючи міжнародними конвенціями. Дане дослідження також розкриває питання сучасного стану ринку зерна України від вирощування зерна до його реалізації як всередині країни, так і за кордон. Процес виробництва і реалізації зерна охоплює велику кількість суб'єктів, які проводять свою діяльність: суб'єкти вирощування, зберігання зерна, різні органи державної влади та спеціалізовані установи, які сприяють розвитку такого ринку і забезпечують мінімальні гарантії з боку держави для відповідних суб'єктів для здійснення їх господарської діяльності. Держава, усвідомлюючи важливість зазначеного інституту, який сприяє збільшенню Державного бюджету України, встановлює відповідні норми, якими регламентується порядок вирощування зерна, його зберігання та реалізації. Як можна побачити процеси є складними, відповідно і правова регламентація таких процесів охоплює велику кількість нормативно-правових актів. Тобто держава тримає на контролі це питання,

встановлює правила гри. Розуміючи важливість таких процесів не можна не звернути увагу на державну підтримку ринку зерна. Так, відповідні спеціалізовані установи можуть надавати фінансову підтримку виробникам зерна на поворотній або безповоротній основі на рівні закону встановлено спрощена система оподаткування, пільгові митні тарифи. Тобто на рівні держави робляться певні кроки, які сприяють розвитку ринку зерна в Україні. В роботі також проаналізовані міжнародно-правові акти, учасником яких є Україна, їх вплив на державну політику і власне на ринок зерна, а також перспективи розвитку такого ринку.

Ключові слова: ринок зерна, державне регулювання та підтримка, суб'єкти господарювання, продовольча безпека, якість зерна.

Анотація. В статье рассматриваются различные уровни нормативно-правового регулирования рынка зерна в Украине и за ее пределами, то есть экспорт зерна в другие страны. Речь идет именно о нормативно-правовых актах различной юридической силы: начиная от подзаконных нормативно-правовых актов и заканчивая международными конвенциями. Данное исследование также раскрывает вопросы современного состояния рынка зерна Украины от выращивания зерна до его реализации как внутри страны, так и за границу. Процесс производства и реализации зерна охватывает большое количество субъектов, которые проводят свою деятельность: субъекты выращивания, хранения зерна, различные органы государственной власти и специализированные учреждения, которые способствуют развитию такого рынка и обеспечивают минимальные гарантии со стороны государства для соответствующих субъектов для осуществления их хозяйственной деятельности. Государство, осознавая важность указанного института, который способствует увеличению Государственного бюджета Украины, устанавливает соответствующие

нормы, которыми регламентируется порядок выращивания зерна, его хранения и реализации. Как можно увидеть процессы являются сложными, соответственно и правовая регламентация таких процессов охватывает большое количество нормативно-правовых актов. То есть государство держит на контроле этот вопрос, устанавливает правила игры. Понимая важность таких процессов нельзя не обратить внимание на государственную поддержку рынка зерна. Так, соответствующие специализированные учреждения могут оказывать финансовую поддержку производителям зерна на возвратной или безвозвратной основе на уровне закона установлена упрощенная система налогообложения, льготные таможенные тарифы. То есть на уровне государства предпринимаются определенные шаги, которые способствуют развитию рынка зерна в Украине. В работе также проанализированы международно-правовые акты, участником которых является Украина, их влияние на государственную политику и собственно на рынок зерна, а также перспективы развития такого рынка.

Ключевые слова: *рынок зерна, государственное регулирование и поддержка, субъекты хозяйствования, продовольственная безопасность, качество зерна.*

Summary. *The article describes the various levels of legal regulation of the grain market in Ukraine and abroad, that is, grain export to other countries. We are talking specifically about legal acts of various legal force: from subordinate normative legal acts to international conventions. This research also reveals the issues of the current state of the grain market in Ukraine from growing grain to selling it both domestically and abroad. The process of production and sale of grain covers a large number of entities that conduct their activities: subjects of growing, storage of grain, various government authorities and specialized institutions that contribute to the development of such a market*

and provide minimum guarantees from the state for the relevant entities to carry out their economic activities. The state, realizing the importance of this institution, which contributes to an increase in the State budget of Ukraine, establishes the appropriate standards that govern the procedure for growing grain, its storage and sale. As you can see, the processes are complex, respectively, and the legal regulation of such processes covers a large number of regulatory legal acts. That is, the state controls this issue and sets the rules of the game. Realizing the importance of such processes, one cannot but pay attention to the state support of the grain market. Thus, the relevant specialized institutions can provide financial support to grain producers on a refundable or non-refundable basis, at the level of the law, a simplified taxation system and preferential customs tariffs have been established. That is, at the state level, certain steps are being taken that contribute to the development of the grain market in Ukraine. The work also analyzes the international legal acts to which Ukraine is a party, their impact on state policy and on the grain market itself, as well as the prospects for the development of such a market.

Key words: *grain market, state regulation and support, economic entities, food security, grain quality.*

Постановка проблеми. Аграрна Україна здатна виробляти зерно у великих масштабах, що зумовлено кількістю та якістю земельного фонду, географічним розташуванням, тому як вбачається потенціал нашої країни у цьому плані є досить великим. Для реалізації цієї мети необхідним ґрунтовне правове регулювання процесів, пов'язаних із виробництвом, зберіганням та реалізацією зерна як у межах країни, так і за кордоном. Аналіз нормативно-правової бази щодо регулювання ринки зерна в Україні є необхідним елементом для вирішення нагальних питань, а саме оптимізації та актуалізації такої бази із врахуванням міжнародно-правових стандартів та зобов'язань.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання правової регламентації ринку зерна в Україні досліджувалися такими вченими, як В.І Бойко [4], М.М. Коваленко [5], М.А. Латинін [6], К.А. Лебедев [7] та інші. Оскільки дана проблема наразі є досить розповсюдженою, то її подальше наукове дослідження вважається доцільним.

Метою статті є аналіз нормативно-правових актів України та міжнародно-правових актів, учасником яких є Україна щодо регулювання та стану ринку зерна в Україні, державного регулювання та підтримки виробників зерна та потенційні можливості та зобов'язання у рамках міжнародної торгівлі з іншими країнами.

Виклад основного матеріалу дослідження. В Україні, як державі, де велику роль у забезпеченні економічного зростання економіки відіграє вирощування та продаж зерна, на законодавчому рівні значну увагу приділено саме процесам, пов'язаним із вирощування, реалізацією зерна як у межах України, так і за кордон, зокрема, у рамках міжнародних домовленостей. Правове регулювання ринку зерна має комплексний характер та охоплює велику кількість нормативно-правових актів різної юридичної сили. Отже, для розкриття сутності нормативного регулювання ринку зерна в Україні треба виділити дві великі групи нормативно-правових актів, які регулюють зазначені процеси, а саме: 1) загальні та 2) спеціальні.

Розкриваючи сутність загальних нормативно-правових актів треба зауважити, що їхня дія поширюється не тільки на ринок зерна, але й на велику кількість інших відносин. У першу чергу тут треба зазначити Конституцію України № 254к/96-ВР від 28.06.1998 р., Господарський кодекс України № 436-IV від 16.01.2003 р., Цивільний кодекс України № 435-IV від 16.01.2003 р., Земельний кодекс України № 2768-III від 25.10.2001 р. Зазначені нормативно-правові акти є правовою основою для

розвитку спеціального законодавства, яке більш детально регулює ринок зерна.

Основним спеціальним нормативно-правовим актом, який регулює відносини в сфері ринку зерна, є Закон України “Про зерно та ринок зерна України” № 37-IV від 04.07.2002 р. Для нас важливо виокремити поняття “ринок зерна”, на підставі аналізу якого можна зробити висновок, що таке поняття а є комплексним, де, зокрема, крім суб'єктів виробництва зерна передбачені й інші, а саме: суб'єкти зберігання зерна; спеціалізовані установи, та інші суб'єкти господарювання, які діють на ринку зерна. [1, ст. 5, 6] У законі встановлено визначення поняття “зерно” та “виробництво зерна”, проаналізувавши які можна сказати, що на законодавчому рівні відокремлено чотири види зерна: продовольче, фуражне, зерно технічного призначення та зерно, призначене для насінневих цілей. [1, ст. 21; 2, ст. 2] Так, зерно може застосовуватися у якості насіннєвого матеріалу для наповнення Державного резервного насіннєвого фонду України, для продажу як садивного матеріалу для сівби, яке підлягає сертифікації відповідно до законодавства для введення їх у обіг; зерно використовується у процесі виробництва продуктів харчування, що зумовлює необхідність відповідності державним стандартам якості; фуражне зерно розглядається як один із видів кормів для тварин для виготовлення якого законами встановлено санітарні та гігієнічні вимоги; зерно технічного призначення використовують для подальшої переробки у різних галузях промисловості. Отже, можна зробити висновок, що кожний вид зерна має відповідний правовий режим, що зумовлюється сферою його використання та регламентується відповідними актами, зокрема, щодо порядку вирощування, контролю якості, порядку переробки та подальшої реалізації.

Ринок зерна, як комплексне явище, поряд з іншими елементами включає в себе також етап зберігання зерна. Аналізуючи Розділ VI Закону України “Про зерно та ринок зерна в Україні” та Цивільний кодекс України,

можна дійти висновку, що великий вплив на розвиток даних відносин справив перехід до ринкової економіки, коли суб'єкти мають можливість обирати контрагентів до на договірних засадах встановлювати умови такого договору з одночасним забезпечення належного виконання зобов'язання контрагентами.

Наступним та не менш важливим елементом ринку зерна є його реалізація, державне регулювання та підтримка вищезазначених процесів. Проаналізувавши законодавство, можна виділити наступні важелі впливу та підтримки держави: 1) здійснює регулювання гуртових цін окремих видів сільськогосподарської продукції, зокрема, зерна, та може здійснювати товарні та фінансові інтервенції для забезпечення продовольчої безпеки України то розвитку ринку сільськогосподарської продукції; 2) здійснює фінансову підтримку суб'єктів господарювання агропромислового комплексу через механізм здешевлення кредитів та компенсації лізингових платежів, а також встановлює пільгові ставки ввізного (імпортного) мита [3, п. 13.1. ст. 13].

Загальновідомо, що сталість рівня експорту зерна й високі бюджетні надходження можливі лише за умови безперечного виконання Україною своїх міжнародних зобов'язань перед іншими суб'єктами економічно-торгових відносин.

Після набуття нашою державою повноправного членства в Світовій Організації Торгівлі (далі – СОТ) в 2008 році, виникли актуальні завдання зрушень та суттєвих змін в багатьох сферах виробництва, в тому числі й в аграрній. Завдяки членству в СОТ Україна почала переймати досвід європейських країн щодо успішного співробітництва та позитивного розвитку в різних галузях економіки, зокрема, у сфері сільського господарства. Така співпраця стала початковим етапом для подальшого партнерства з іншими країнами та міжнародними організаціями, зокрема, щодо розвитку ринку зерна.

Важливо згадати міжнародно-правові зобов'язання, які позитивно впливають на розвиток ринку зерна в Україні, серед яких можна виокремити ті, що випливають з Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом (далі – ЄС) і його державами-членами (далі – Угода про асоціацію) від 30.11.2015. Аналізуючи Главу 17 Угоди можна виділити один із напрямів співпраці, а саме покращення конкурентоспроможності сільськогосподарської галузі та ефективності і прозорості ринків, а також умов для інвестування. [8] Із цього пункту Угоди випливають взаємні обов'язки щодо покращення та інтенсифікації експорту зерна до країн ЄС. Відповідно до Розділу IV Угоди для поліпшення торгівлі, зокрема, зерном, відбувається зменшення або скасування ввізного мита, що сприяє експорту українського зерна до країн ЄС. Відповідно до взятих на себе зобов'язань у рамках цієї Угоди варто зазначити, що з реалізації співробітництва сторони підтримують поступове зближення та гармонізацію з відповідним правом та регуляторними стандартами ЄС. Тобто Україна має привести своє галузеве законодавство у відповідність до стандартів ЄС. У додатках, які є невід'ємною частиною Угоди містяться загальні вимоги щодо виконання умов Угоди. Так, у Додатку I-A до Глави 1 Доповнення А зазначено тарифні квоти для імпорту в ЄС для України на кожний вид продукції. Варто також виокремити Додаток XVII до Глави 6 Угоди, яким зазначено порядок імплементації Законодавства ЄС, зокрема, у сфері ринку зерна. Так, Україна після консультацій із Комітетом з питань торгівлі вживає заходів для транспортування законодавства ЄС, зокрема директив, регламентів ЄС.

Основоположним актом ЄС, який регулює відносини ринку зерна, є Регламент Європейського Парламенту та Ради ЄС № 1308/2013 від 17 грудня 2013 року про спільну організацію ринків сільськогосподарської продукції.[9] Цим актом передбачено необхідність отримання ліцензії для продуктів вільного обігу у межах встановлених тарифних квот. Визнаючи високий рівень стандартів ЄС щодо якості продукції на її ринку цим

Регламентом також встановлено вимогу щодо оцінки якості та повідомлення відповідних органів щодо ризиків зниженої якості товару. Зазначені акти ЄС в подальшому мають своє відображення у правовій системі України. Зокрема, вони відображені в розпорядженні Кабінету Міністрів України № 228-р «Про схвалення Всеохоплюючої стратегії імплементації Глави IV (Санітарні та фітосанітарні заходи) Розділу IV (Торгівля і питання, пов'язані з торгівлею) угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони» №228-р від 24.02.2016 р. [10, с. 21] Цим актом зазначено важливість узгодження державних стандартів із стандартами ЄС щодо продукції агропромислового сектору та забезпечення необхідних умов виконання цих стандартів з огляду на отримання більшого прибутку та успішного розвитку ринку зерна.

Ринок зерна постійно розвивається, не дивлячись на складні сучасні умови. Органи державної влади здійснюють владний вплив для прискорення такого розвитку та стабілізації ринку у кризових ситуаціях. У період пандемії COVID19 практично всі країни світу постали перед серйозним викликом: як уникнути економічного спаду в умовах кризи в економіці. Для подолання подібних труднощів Кабінетом Міністрів України було прийнято відповідне розпорядження ще у 2008 році, яке є наразі актуальним та в якому передбачені відповідні заходи для сприяння активізації зовнішньої торгівлі в надзвичайних стресових умовах.[12, с. 5]

Ринок зерна займає провідну позицію в агропромисловому комплексі країни. Він є годувальником нашої країни не тільки в контексті власних продовольчих потреб, а й у випадку надходжень коштів у державний бюджет при експорті зерна. Наша держава має потужний потенціал для зростання виробництва, а на світових ринках в останні роки можна бачити зростаючий попит. В процесі дослідження перспектив розвитку зернової

галузі можна зробити висновок, що дана галузь має суттєвий вплив на стан інших галузей аграрного виробництва, а, отже, і соціально-економічну стабільність у країні. Забезпечення продовольчої безпеки за рахунок вітчизняного аграрного виробництва є стратегічним напрямком, оскільки від неї залежить і національна безпека держави [11,с. 46-53]. Запорукою реалізації зернового потенціалу для України є нарощування обсягів аграрного виробництва за рахунок підвищення врожайності, а також збільшення площ посівів. Також важливим чинником, який впливає на виробництво зерна та на ефективність використання землі, є зняття мораторію на продаж та обіг землі сільськогосподарського призначення. Перспективою збільшення конкурентоспроможності виробництва також є застосування українськими виробниками передових технологій у відповідності до стандартів ЄС, якими передбачено високі технологічні та виробничі вимоги для провадження господарської діяльності. Саме це надасть їм можливість здійснювати успішне виробництво та торгівлю на національному та міжнародному ринках.

Висновки та перспективи досліджень у даному напрямку. Ринок зерна в Україні є складним процесом, який безпосередньо пов'язаний з подальшим розвитком країни. Здійснений аналіз дозволяє стверджувати, що ринок зерна варто розглядати не лише в правовому аспекті, а й у економічному, бо останній займає важливе місце у процесі наповнення Державного бюджету України. Саме економічні процеси зумовлюють правове забезпечення такого явища. На законодавчому рівні прийнято відповідні закони, що регулюють відповідні процеси. Аналізуючи особливості правового забезпечення ринку зерна можна дійти висновку, що значна кількість норм є бланкетними, що зумовлює необхідність звернення до інших актів. Таке явище можна пояснити комплексністю ринку зерна та необхідністю всебічного правового забезпечення зазначеного явища, яке неможливо передбачити в єдиному акті через велику кількість аспектів, яке

необхідно охопити. Україна, як правонаступниця УРСР, має великим пласт нормативно-правових актів, особливо підзаконних, які є неактуальними в умовах ринкової економіки та євроінтеграції. Це зумовлює необхідність зменшення обсягу таких актів та актуалізацію нормативної бази. Такі дії дадуть змогу зменшити кількість правових колізій та прискорити приведення всього комплексу вітчизняного законодавства до стандартів ЄС.

Наступним елементом, який потребує подальшого наукового та правового забезпечення – це імплементація законодавства ЄС, ключових механізмів регулювання ринку зерна. Ця необхідність зумовлена також встановленим на конституційному рівні курсом на європейську інтеграцію. На початковому етапі виникають складнощі щодо зазначених дій, зокрема, різниця у правових системах. Для подолання зазначеного явища необхідним є спільна діяльність сторін, яка яскраво проявилася після укладення Угоди з ЄС від 30.11.2015 № 984_011. Цією угодою передбачені механізми погодження, комунікації з відповідними органами ЄС, що сприяє більш успішному процесу імплементації актів ЄС. Але варто звернути увагу, що Україна має також захищати національні інтереси впродовж зазначеного процесу, тому доцільним є застосування застережень із боку України. Процес імплементації є комплексним та складним, бо стандарти якості ЄС є високими, тому для подолання цієї ситуації необхідним є впровадження комплексного плану дій для реалізації зазначених домовленостей, чим зараз і займається Кабінет Міністрів України. Таке питання завжди має стояти на порядку денному відповідних органів. Позитивним прикладом співпраці з ЄС є поширення інформації про європейські пільгові та конкурсні програми серед українських експортерів аграрної продукції, залучення авторитетних експертів до співпраці в галузі аграрного виробництва, налагодження механізму створення умов для інвестицій, термінова та всеохоплююча розбудова

аграрної інфраструктури тощо. Такі дії дозволяють національному товаровиробнику інтегрувати в європейський ринок, що може підвищити їхню конкурентоспроможність.

Ринок зерна — це сфера, що досліджується багатьма вченими. Ступінь розробленості даної тематики надзвичайно глибокий, але враховуючи велику кількість міжнародних актів та угод, до яких приєднується Україна, необхідно регулярно робити аналіз таких норм, прогнозувати успішність аграрної політики, сприяти виконанню зобов'язань та підвищувати конкурентоспроможність на ринку аграрної продукції. Виходячи із вищезазначеного треба сказати, що успішність розвитку ринку зерна безпосередньо пов'язана із державною аграрною політикою, від успішності проведення якої залежить темп розвитку ринку зерна. Наразі відбуваються прогресивні зміни: можливість зняття мораторію на продаж та обіг землі сільськогосподарського призначення та впровадження ринку землі, реорганізація органів державної влади, зокрема, Дергеокадастру, участь України в міжнародній організації, такої як СОТ, Угода з ЄС від 30.11.2015. Зазначені процеси позитивно впливають на розвиток ринку зерна, підтримку українських товаровиробників, підвищення якості продукції та утвердження іміджу країни в галузі обігу зерна. Тому Україні варто у державних цільових програмах та інших актах визначити питання регулювання ринку зерна, як одного із ключових елементів розвитку економіки, відповідно до чого залучати провідних як національних експертів та установ, такі міжнародних для створення науково обґрунтованого та нормативно врегульованого ринку зерна в Україні.

Література

1. Про зерно та ринок зерна в Україні: Закон України від 04.07.2002. № 37-IV // Відомості Верховної Ради України. 2002. № 35. Ст. 258.

2. Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв, тютюнових виробів та пального: Закон України від 19.12.1995. №481/95-ВР // Відомості Верховної Ради України. 1995. № 46. Ст. 345.
3. Про державну підтримку сільського господарства України: Закон України від 24.06.2004. № 1877-IV // Відомості Верховної Ради України. 2004. № 49. Ст. 527.
4. Бойко В.І. Зерно і ринок: монографія. Київ: ННЦ ІАЕ. 2007. 312 с.
5. Коваленко М. М., Маренич Т. Г., Накісько О. В., Сікало М. В. Вдосконалення впливу держави на фінансово-кредитне забезпечення розвитку ринку зерна України. Київ: Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. 2019. Т.1. С. 362-372.
6. Латинін М. А., Майстро С. В. Регіональна політика розвитку аграрної сфери: монографія / за заг. ред. проф. Г. І. Мостового. Харків: Вид-во ХарPI НАДУ «Магістр». 2004. С. 76-116.
7. Лебедев К. А. Организационно-экономический механизм развития зернопродуктового подкомплекса: теория, методология, практика: монография / за заг. ред. проф. К. А. Лебедев. Київ: ННЦ “Ин-т аграрной экономики”, 2009. С.272.
8. Про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони: Угода від 30.11.2015. № 984_011 // Офіційний вісник України. 2014. № 75.
9. Про спільну організацію ринків сільськогосподарської продукції: Регламент Європейського Парламенту та Ради ЄС від 17.12.2013. № 1308/2013 // Офіційний вісник Європейського Союзу: веб-сайт. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/55-GOEEI/reglament-komisii-es20161237.pdf>

10. Про схвалення Всеохоплюючої стратегії імплементації Глави IV (Санітарні та фітосанітарні заходи) Розділу IV (Торгівля і питання, пов'язані з торгівлею) угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони: Розпорядження Кабінету Міністрів від 24.02.2016. №228-р // Урядовий кур'єр. 2016. № 65.
11. О.В. Бігдан: Теоретичні аспекти екологізації сільськогосподарського виробництва // Економіка АПК 2012. №10. С. 46-53.
12. Про затвердження плану невідкладних заходів щодо запобігання негативних наслідків для агропромислового комплексу зумовлених міжнародною фінансовою кризою: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 17.12.2008. № 1565-р // Урядовий кур'єр. 2008. № 40.

References

1. On Grain and Grain Market in Ukraine: Law of Ukraine of 04.07.2002. № 37-IV // Information of the Verkhovna Rada of Ukraine. 2002. № 35. P. 258.
2. On the State Regulation of Production and Circulation of Ethyl Alcohol, Cognac and Fruit Alcohols, Alcoholic Beverages and Tobacco Products: Law of Ukraine of 19.12.1995. №481/95-BP // Information of the Verkhovna Rada of Ukraine. 1995. № 46. P. 345.
3. On State Support of Agriculture of Ukraine: Law of Ukraine of 24.06.2004. № 1877-IV // Information of the Verkhovna Rada of Ukraine. 2004. № 49. St. 527.
4. Boyko V.I. Grain and the market: monograph. Kyiv: NRC IAE, 2007. 312 p.
5. Kovalenko M.M, Marenych T.G., Nakisko O.V., Sikalo M.V. Improving the influence of the state on the financial and credit support of the grain market

- of Ukraine. Kyiv: Financial and credit activities: problems of theory and practice. 2019. V.1. PP. 362-372.
6. 6. Latinin M.A., Maystro S.V. Regional policy of agrarian sphere development: monograph / for general. ed. prof. G.I. Mostovoy. Kharkiv: Publishing House HarRI NAPA "Master". 2004. PP. 76-116.
 7. Lebedev K.A. Organizational and economic mechanism of development of a grain subcomplex: theory, methodology, practice: monograph / for general. ed. prof. K.A. Lebedev. Kyiv: NSC "Institute of Agrarian Economics". 2009. 272 p.
 8. On the Association Between Ukraine, on the one Hand, and the European Union, the European Atomic Energy Community and Their Member States, on the Other Hand: Agreement of 30.11.2015. № 984_011 // Official Gazette of Ukraine. 2014. № 75.
 9. On Joint Organization of Agricultural Markets: Regulation of the European Parliament and of the Council of the European Union of 17.12.2013. №1308/2013 // Official Gazette of the European Union: website. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/55-GOEEI/reglament-komisii-es20161237.pdf>
 10. On approval of the comprehensive strategy for the implementation of Chapter IV (sanitary and phytosanitary measures) of Section IV (trade and issues related to trade) of the association agreement between Ukraine, on the one hand, and the European Union, the European Atomic Energy Community and their member states, on the other hand: Decree of Cabinet of Ministers of 24.02.2016. № 228-R // Governmental Courier. 2016. № 65.
 11. Theoretical aspects of greening agricultural production // O.V. Bigdan // Economy of AIC. 2012. №. 10. PP. 46-53.
 12. On approval of the plan of urgent measures to prevent negative consequences for the agro-industrial complex caused by the international

financial crisis: Decree of the Cabinet of Ministers of Ukraine of
17.12.2008. №. 1565-R // Governmental Courier. 2008. № 40.